

PELASTAKAA LASTEN KUNTA- JA ALUEVAALIKYSELYN TULOKSET

13.3.2025

Helsinki

Tekijät

Teksti: Maija Toriseva, Veli Liikanen,
Sonja Kekkonen, Tiina-Maria Levamo

Kuva: Anna Autio

Pelastakaa Lapset

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnissa ja hyvinvointialueilla on turvattava lasten hyvinvointi – Puolueet vastasivat vaalikyselyymme	3
Puolueilta vahva tuki lapsiperheköyhyyden kierteen katkaisemiselle	3
Lastensuojelun henkilömitoituksesta samanmielisyyttä – Jälkihuollon päättymisen ikäraja jakaa puolueita	5
Lasten kokemaan väkivaltaan puututtava – Puolueet yksimielisiä lapsiystävällisistä ilmoituskanavista ja digiturvataitojen opetuksesta	7
Puolueet valmiita edistämään lasten osallisuutta kunnissa ja hyvinvointialueilla	9
Paperittomien lasten ja lapsiperheiden terveydenhuolto on turvattava	10
Puolueilla erimielisyyksiä koskien varhaiskasvatuksen yksiköiden yhdenvertaisuussuunnitelmia	11
Lapsille on tarjottava harrastusmahdollisuuksia, jotka eivät kuormita perheen toimeentuloa	13
Lasten turvallisuus taattava – Puolueet huomioisivat lapset pelastustoimen valmiussuunnitelmissa, ilmastosuunnitelmista erimielisyyksiä	14
Jälkisanat	16
Puolueiden perustelut	16

KUNNISSA JA HYVINVOINTIALUEILLA ON TURVATTAVA LASTEN HYVINVOINTI – PUOLUEET VASTASIVAT VAALIKYSELYMME

Kunta- ja aluevaalien lähestyessä Pelastakaa Lapset kartoitti puolueiden näkemyksiä lasten oikeuksiin liittyen. Kunnissa ja hyvinvointialueilla tehtävät päätökset vaikuttavat konkreettisesti lasten ja lapsiperheiden arkeen ja palveluiden toimivuuteen. Keväällä valittavien päättäjien käsissä on suomalaisten lasten hyvinvointi kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Pelastakaa Lasten kunta- ja aluevaalikyselyyn vastasivat kaikki vaaleissa ehdolle asettuneet eduskuntapuolueet. Pyysimme vastauksia puoluejohdon edustajan, puoluesihteerin tai kunta- ja aluevaaleista vastaavan asiantuntijan nimissä. Vaalikysymykset osoitettiin siis puolueille, ei yksittäisille ehdokkaille.

Suomalaiset puolueet antavat vastauksissaan laajasti tukea lapsiperheköyhyyden kitkemiselle ja lasten osallisuuden, turvallisuuden ja harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi. Kaikki puolueet perussuomalaisia lukuun ottamatta kannattavat myös terveystalouden takaamista paperittomille lapsille ja lapsiperheille. Puolueiden kirjoittamista perusteluista vastauksille tulee kuitenkin ilmi, että linjoissa on joitain eroja muidenkin puolueiden välillä. Puolueiden näkemykset jakautuvat erityisesti lastensuojelun jälkihuollon palveluiden keston, varhaiskasvatuksen yksiköiden yhdenvertaisuussuunnitelmien ja kuntien ilmastosuunnitelmien suhteen.

Puolueilta vahva tuki lapsiperheköyhyyden kierteen katkaisemiselle

Lapsiperheköyhyyden torjuminen on yksi Pelastakaa Lasten tärkeimmistä tavoitteista. Viime vuosina elinkustannusten nousu ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat lisänneet yhä useampien lapsiperheiden taloudellista ahdinkoa. Suomi on saanut niin Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta¹ kuin YK:n lapsen oikeuksien komitealta² huomautuksia suomalaisen sosiaaliturvan riittämättömästä tasosta.

Tällä hetkellä yli 120 000 lasta Suomessa elää vähävaraisissa perheissä³. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö SOSTE on arvioinut, että viime vuosien valtakunnan tasolla tehtyjen budjettileikkausten takia

¹ [Valtioneuvosto.fi - Sosiaalisten oikeuksien komitealta ratkaisu Suomen sosiaaliturvan tasosta](https://valtioneuvosto.fi/-/Sosiaalisten-oikeuksien-komitealta-ratkaisu-Suomen-sosiaaliturvan-tasosta)

² [YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset, huomautukset ja päätelmät Suomen valtiolle 2.6.2023 \(UM:n epävirallinen käännös\)](#)

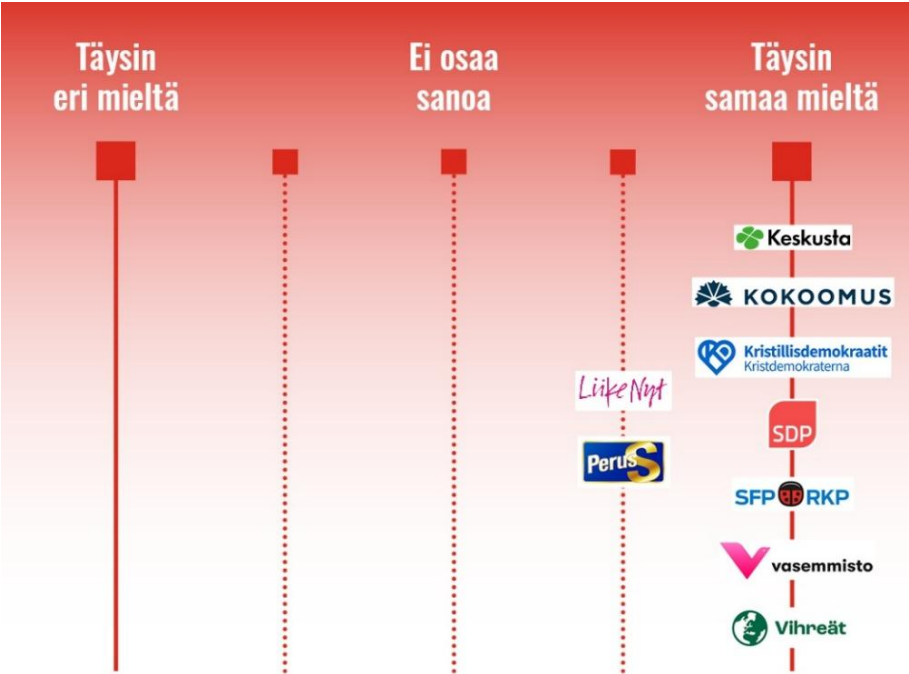
³ [Pienituloisia 736 800 vuonna 2023 | Tilastokeskus](#)

köyhyysrajan alapuolelle on putoamassa noin 17 000 lasta lisää⁴. Suomen valtio on sitoutunut eurooppalaisen lapsitakuun ja kansallisen lapsistrategian kautta vähentämään lapsiperheköyhyyttä 33 000 lapsella vuoteen 2030 mennessä⁵. Tavoite on kuitenkin karkaamassa yhä kauemmas.

Vuonna 2024 julkaistussa Lapsen ääni -raportissamme⁶ pienituloisten perheiden lapset ja nuoret kertovat puutteiden näkyvän arkisissa perustarpeissa ja mahdollisuuksissa harrastaa. Kunnissa ja hyvinvointialueilla tulisi tulevilla valtuustokaudella keskittyä paikkaamaan elinkustannusten nousun ja sosiaaliturvaleikkausten vaikutuksia lapsiperheköyhyyteen. Paikallis- ja aluepolitiikassa tehtävät päätökset tulevat vaikuttamaan keskeisesti siihen, miten lapsiperheiden elintaso ja hyvinvointi kehittyy Suomessa tulevina vuosina.

Vaalikyselymme vastausten perusteella suomalaiset puolueet sitoutuvat lähes yksimielisesti kunta- ja aluepolitiikassaan lapsiperheköyhyyden kierteen katkaisemiseen kuntien budjettipäätösten ja toimenpiteiden avulla sekä varmistamalla moniammatillisen lapsiperheiden kotipalvelun tarjoamisen hyvinvointialueilla.

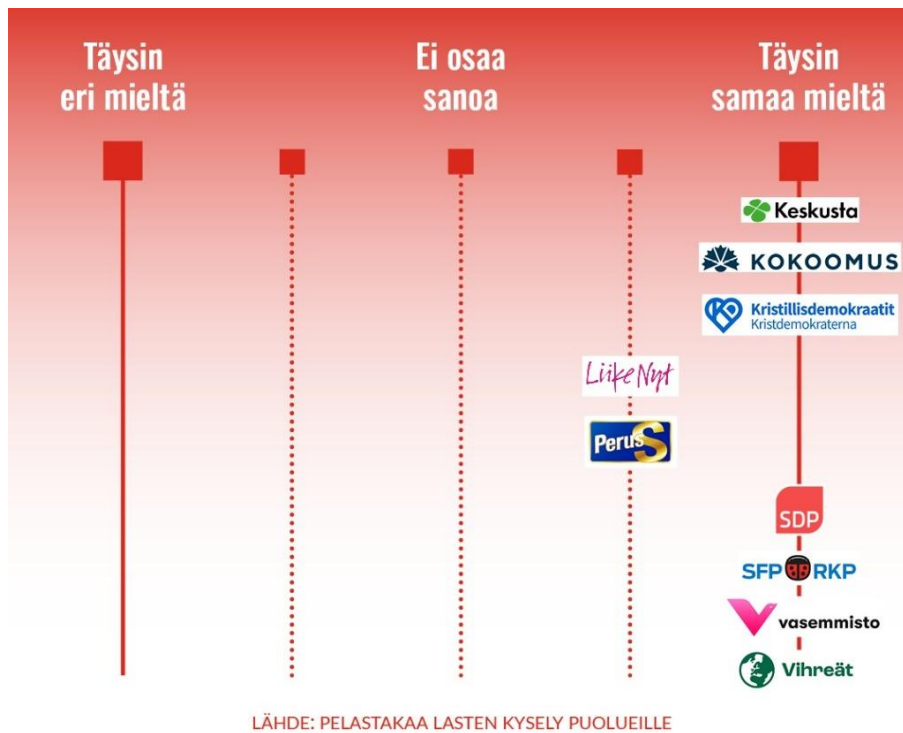
1. Puolueemme sitoutuu tekemään kunnissa budjettipäätöksiä ja toimenpiteitä, jotka johtavat köyhydessä ja eriarvoisuudessa elävien lasten määrän laskuun.

LÄHDE: PELASTAKAA LASTEN KYSELY PUOLUEILLE

⁴ [SOSTE – Neljä poimintaa talouspolitiikan arviointineuvoston raportista](#)
⁵ [Sosiaali ja terveysministeriö | Toimintasuunnitelma köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi vuoteen 2030 mennessä](#)
⁶ [Lapsen ääni -raportti](#)

2. Hyvinvointialueen tulee tarjota moniammatillista lapsiperheiden kotipalvelua, jotta perheiden hyvinvointia ja jaksamista tuetaan ennakoivasti ja pitkäkestoisesti.

Lastensuojelun henkilömitoituksesta samanmielisyyttä – Jälkihuollon päättymisen ikäraja jakaa puolueita

Lastensuojelun resurssit ovat entistä tiukemmalla, eivätkä hyvinvointialueet ole onnistuneet täyttämään lastensuojelua koskevia velvoitteitaan. Lastensuojelun lakisääteinen, sosiaalityöntekijäkohtainen enimmäisasiakasmäärä ylittyi 17 hyvinvointialueella lokakuussa 2024⁷. Vain viidellä hyvinvointialueella asiakasmäärä ei ylittynyt. Lastensuojelun kuormittunut tilanne heikentää niiden lasten ja nuorten auttamista, jotka eniten tarvitsevat tukea.

Kyselymme mukaan puolueet haluavat lähes yksimielisesti varmistaa pätevän henkilökunnan riittävyyden lastensuojelun turvaamiseksi hyvinvointialueilla. Tämä on tärkeä tahtotilan ilmaus. Vaaleissa valittavien päättäjien tulee puuttua lastensuojelun resurssivajeeseen hyvinvointialueilla tulevalla valtuustokaudella.

Siirtymä lastensuojelun asiakkuudesta itsenäiseen, aikuisen elämään turvataan lastensuojelun jälkihuollon avulla. Lastensuojelun jälkihuollon piirissä olevilla nuorilla aikuisilla on usein ylisukupolvisia haasteita, jotka hankaloittavat yhteiskuntaan kiinnittymistä ja sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin hakeutumista⁸.

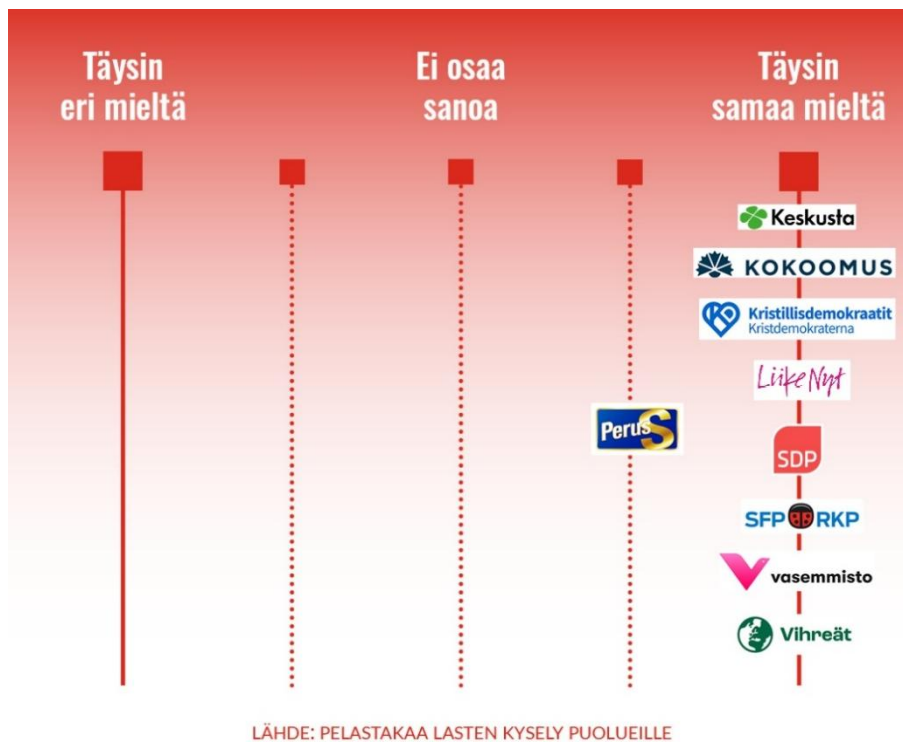
⁷ [Lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitus lokakuussa 2024 - THL](#)

⁸ [Lapsi- ja perhejärjestöjen kannanotto lastensuojelun uudistukseen, 2023](#)

Haasteina ovat muun muassa heikko toimintakyky, vaikeus päästä opiskelun ja työn pariin, mielenterveys- ja päihdeongelmat ja vaikeuksia läheisissä ihmissuhteissa. Nuorten aikuisten elämänhallinta tarvitsee vahvaa tukea. Puolet sijaishuollon piirissä olleista nuorista jää vaille toisen asteen tutkintoa⁹.

Puolueet ovat kuitenkin erimielisiä lastensuojelun jälkihuollon ikärajasta hyvinvointialueilla. Lastensuojelun jälkihuollon päättymisen ikäraja laskettiin 25:stä vuodesta 23:een vuoteen hallituksen esityksen myötä vuodesta 2024 alkaen¹⁰. Hallituspuolueiden rivit kuitenkin hajosivat kyselyssämme koskien ikärajaa hyvinvointialueilla. Kokoomus ja perussuomalaiset eivät kyselymme mukaan kannata lastensuojelun jälkihuollon palveluiden tarjoamista 25 vuoteen asti, kun taas hallituspuolue RKP kannattaa 25 vuoden ikärajaa kunnissa ja hyvinvointialueilla. Myös keskusta ja Liike Nyt vastasivat olevansa jokseenkin samaa mieltä 25 vuoden ikärajasta kunnissa ja hyvinvointialueilla, vaikka puolsivatkin hallituksen lopullista lakiesitystä ikärajan alentamiseksi. Vihreät, SDP ja vasemmistoliitto asettuivat kyselyssämme tukemaan 25 vuoden ikärajaa.

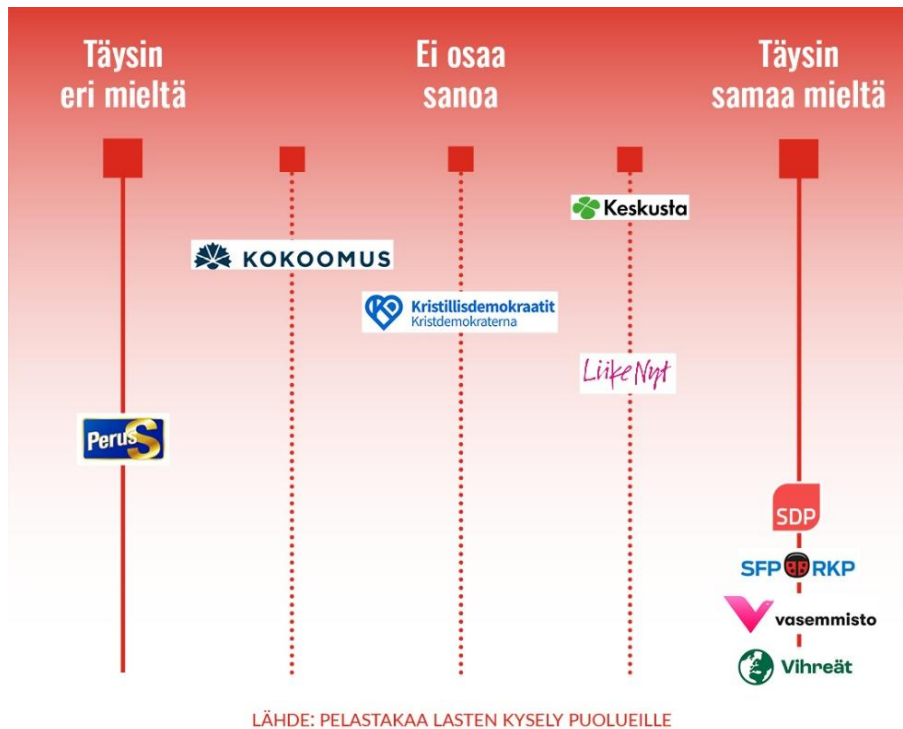
3. Hyvinvointialueilla on oltava riittävästi pätevää henkilökuntaa, jotta lastensuojelu toteutuu ammattimaisesti lapsen etu turvaten.

⁹ [Lapsi- ja perhejärjestöjen kannanotto lastensuojelun uudistukseen, 2023](#)

¹⁰ [THL - Jälkihuolto](#)

4. Hyvinvointialueiden tulee tarjota lastensuojelun jälkihuollon palveluita 25 ikävuoteen asti.

Lasten kokemaan väkivaltaan puututtava – Puolueet yksimielisiä lapsiystävällisistä ilmoituskanavista ja digiturvataitojen opetuksesta

Lasten todistama väkivalta, kiusaaminen, vihapuhe ja rasismi aiheuttavat turvattomuutta päivittäin Suomessa. Häirintä ja väkivaltakokemukset erilaisissa digiympäristöissä ovat myös yleistyneet merkittävästi. Koulukiusatut sekä muita kiusanneet, väkivaltaisesti toimivat ja väkivallan kohteeksi joutuneet lapset ja nuoret kokevat heikompaa osallisuutta arjen yhteisöissään verrattuna muihin lapsiin ja nuoriin.

YK:n lapsen oikeuksien komitea esitti vuonna 2023 loppupäätelmissään¹¹ huolensa syrjinnän, ahdistelun ja koulukiusaamisen yleisyydestä Suomessa. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn¹² mukaan joka kolmas 8.-9. -luokkalaisista on kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla. Samasta ikäryhmästä joka kolmas oli myös ollut koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana.

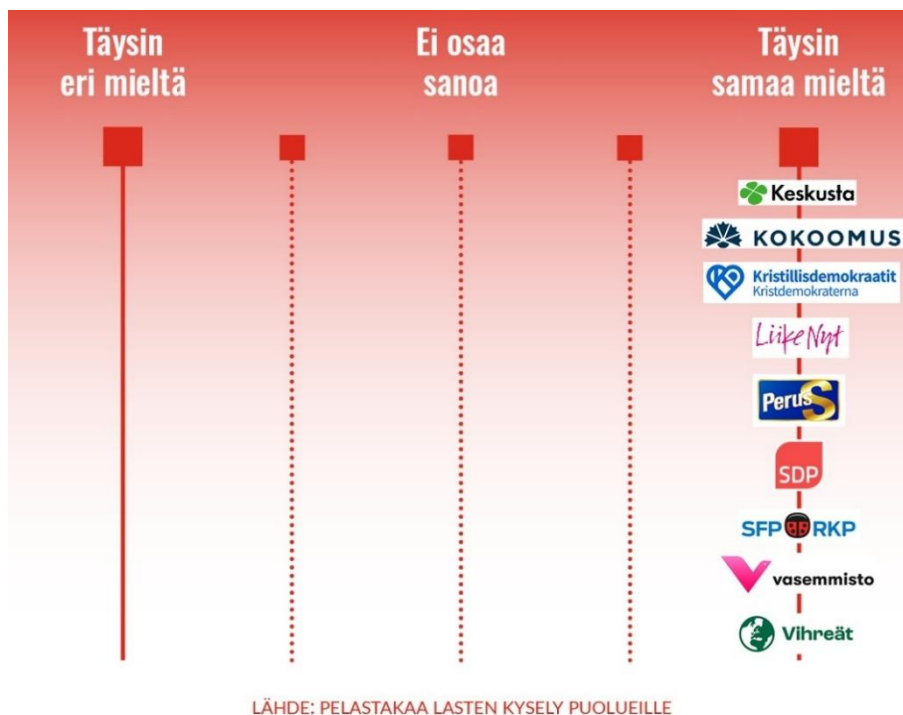
¹¹ [YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset, huomautukset ja päätelmät Suomen valtiolle 2.6.2023 \(UM:n epävirallinen käännös\)](#)

¹² [Kouluterveyskysely 2023](#)

Suomalaiset puolueet ovat kyselymme perusteella yksimielisiä siitä, että lapsille on tarjottava luottamuksellisia ja lapsiystävällisiä ilmoituskanavia silloin, kun he kohtaavat väkivaltaa, häirintää ja rasismia arjen ympäristöissään. Tällaisten palveluiden toteuttaminen on yhä kunnissa alkutekijöissään, vaikka tarve on ilmeinen. Puolueiden yhteinen tehtävä onkin varmistaa palveluiden toteuttaminen kunnissa tulevilla valtuustokaudella.

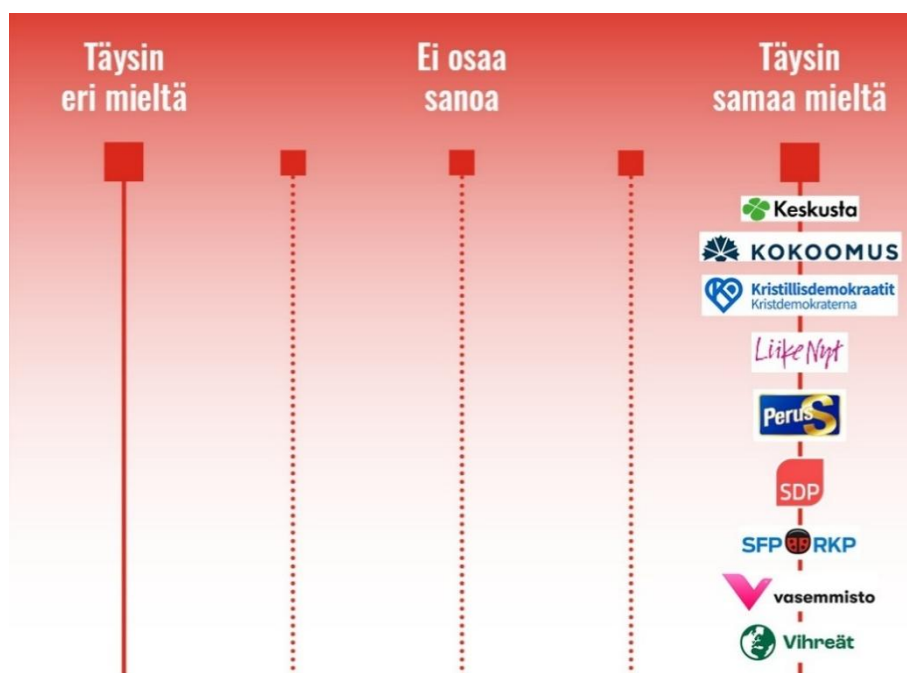
Ilmoituskanavat helpottaisivat myös digiympäristöissä tapahtuvaan väkivaltaan puuttumista. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä¹³ on noussut esiin nuorten hallitsematon netin käyttö. 8–9. luokkaisista vastaajista 14,3 % pojista ja 24,4 % tytöistä on tuntenut olonsa usein hermostuneeksi, kun ei ole päässyt nettiin. Vaikka internetin käyttö tuo lasten elämään positiivisiakin asioita, niin lisääntynyt internetin käyttö altistaa myös useille riskeille. Lapsiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta verkossa, vihapuhe ja häirintä ovat päivittäisiä uhkia digitaalisilla alustoilla ja erityisen suuressa riskissä ovat tytöt ja vähemmistöryhmät. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan 8.–9.-luokkalaisista tytöistä 37,6 % oli kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä vuoden aikana, ja pojista vastaava luku oli 9,2 %. Valeutiset ja informaatiovaikuttaminen puolestaan johtavat siihen, että lasten – kuten aikuistenkin – on yhä vaikeampi erottaa luotettava ja epäluotettava tieto toisistaan. Kriittisen lukutaidon ja digiturvataitojen kasvatusta onkin tarjottava lapsille kunnissa entistä enemmän. Olemme tyytyväisiä, että kyselymme vastanneet puolueetkin kannattavat tätä yksimielisesti.

5. Lapsille on tarjottava luottamuksellisia ja lapsiystävällisiä ilmoituskanavia silloin, kun he kohtaavat väkivaltaa, häirintää ja rasismia arjen ympäristöissään, kuten kouluissa, harrastuksissa ja vapaa-ajan palveluissa.

¹³ [Kouluterveyskysely 2023](#)

6. Kuntien on tarjottava lapsille kriittisen lukutaidon ja digiturvataitojen kasvatusta, jotta jokainen lapsi toimisi vastuullisesti ja turvallisesti verkossa.

LÄHDE: PELASTAKAA LASTEN KYSELY PUOLUEILLE

Puolueet valmiita edistämään lasten osallisuutta kunnissa ja hyvinvointialueilla

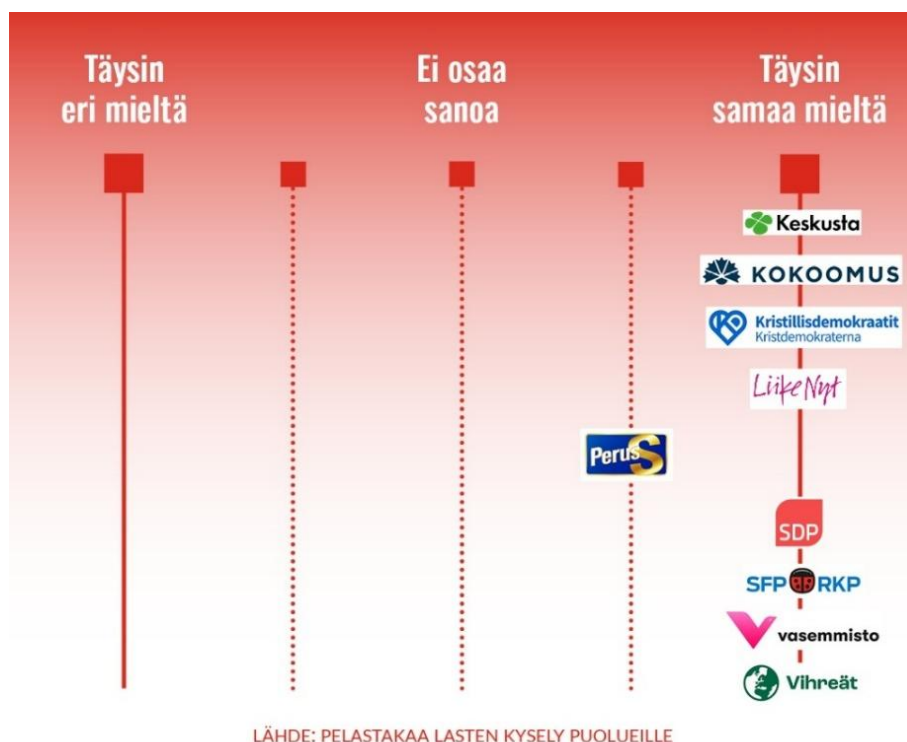
Lasten yhdenvertainen osallisuus on yksi keskeisistä kysymyksistä, joihin kunnissa ja hyvinvointialueilla tulee vaikuttaa. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa¹⁴ taataan lapsille oikeus tulla kuulluiksi heitä koskevissa hallinnollisissa toimissa ja palveluiden kehittämisessä. Lasten kuuleminen ja osallistaminen toteutuu suomalaisissa kunnissa epätasaisesti. Eri lapsiryhmiä edustavien lasten kuulemisen takaamiseksi tarvitaan johdonmukaisia kuntien päätöksentekoon ja kehittämiseen nivoutuvia lähestymistapoja ja työkaluja.

Yhteiskunnan monikulttuurisuus ja -muotoisuus vaatii palvelujen kehittämistä niin, että erilaisten perheiden ja lasten tarpeet ja oikeudet huomioidaan. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen lisää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Jokainen tulee kohdata palveluissa ilman syrjintää.

¹⁴ [YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989](#)

Olemme tyytyväisiä, että puolueet ovat kyselymme perusteella samanmielisiä siitä, että lapset ja nuoret, myös vaikeimmassa asemassa olevat, on otettava kunnissa mukaan arvioimaan ja kehittämään heidän elämäänsä vaikuttavia palveluja.

7. Kuntien ja hyvinvointialueiden on otettava lapset ja nuoret, myös vaikeimmassa asemassa olevat, mukaan arvioimaan ja kehittämään heidän elämäänsä vaikuttavia palveluja.

Paperittomien lasten ja lapsiperheiden terveydenhuolto on turvattava

Yksi keskeinen ongelma yhdenvertaisuuden ja perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta on paperittomien kohtelu Suomessa. Pelastakaa Lapset julkaisi vuonna 2024 "Lapsi on lapsi eikä paperiton" -raportin¹⁵, joka osoitti, että paperittomat lapset ja heidän perheensä kohtaavat merkittäviä haasteita julkisten palveluiden ja tuen saamisessa Suomessa. Hallitus pyrkii parhaillaan rajoittamaan paperittomien terveyspalveluita terveydenhuollon ammattilaisten ja järjestöjen vastustuksesta huolimatta¹⁶. Hallituksen kaavaileman muutoksen takia terveydenhuollon ja sosiaalityön ammattilaisten olisi jatkossa entistä vaikeampaa arvioida hoidon rajaamista välttämättömiin ja kiireellisiin.

Kyselymme perusteella perussuomalaisia lukuun ottamatta suomalaiset puolueet kannattavat terveyspalveluiden takaamista paperittomille lapsille ja lapsiperheille. Keskusta ja kokoomus tarkensivat perusteluissaan, että terveydenhoito tulee turvata lapsille ja raskaana oleville, ja kokoomuksen

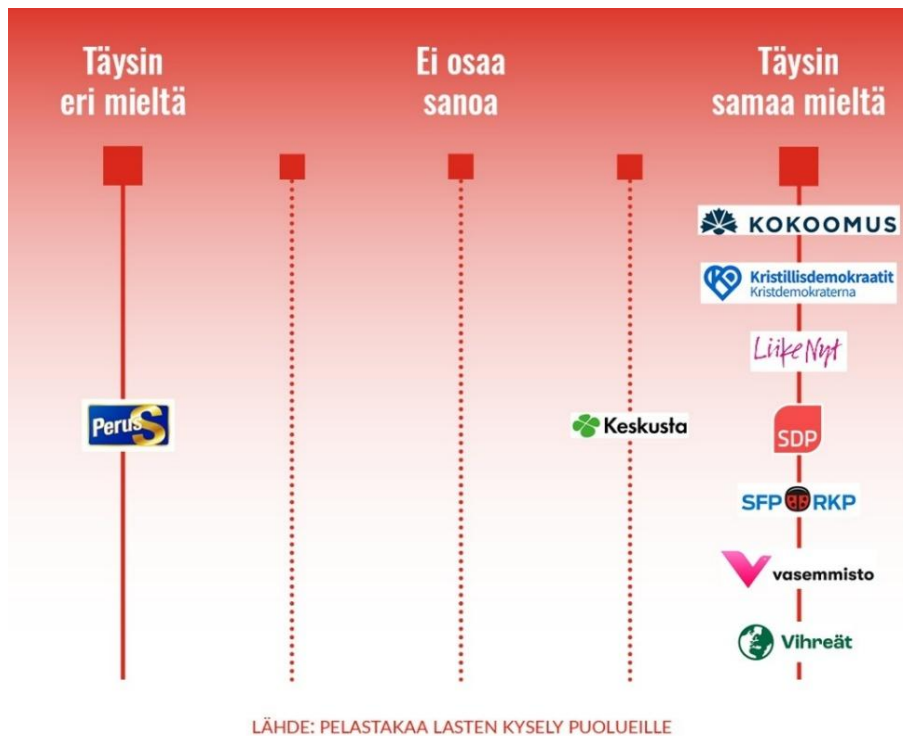
¹⁵ [Lapsi on lapsi eikä paperiton -raportti, 2024](#)

¹⁶ [Salon Seudun Sanomat, sss.fi](#)

perusteluissa myös vammaisille. Välttämättömän kiireellisen hoidon keskusta takaisi kaikille ja kokoomus takaisi välttämättömät terveyspalvelut huoltajille, joiden sairaus heikentää kykyä huolehtia lapsesta.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti Pelastakaa Lapset painottaa, että kaikilla lapsilla on yhtäläinen oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin Suomessa, statuksesta riippumatta. Lasten hyvinvointia ei kuitenkaan voi erottaa heidän vanhempiansa hyvinvoinnista. Koko perheellä on oltava pääsy välttämättömiin palveluihin. Tulkinnanvaraisuutta siinä, kuka hoidetaan ja missä tilanteissa, ei tule lisätä¹⁷.

8. Hyvinvointialueiden on taattava paperittomille lapsille ja lapsiperheille pääsy välttämättömiin terveyspalveluihin.

Puolueilla erimielisyyksiä koskien varhaiskasvatuksen yksiköiden yhdenvertaisuussuunnitelmia

YK:n lapsen oikeuksien komitea esitti kesällä 2023 antamissaan loppupäätelmissä¹⁸ huolensa lasten eriarvoisista mahdollisuuksista saada laadukasta koulutusta, ja nosti esille suuret osaamisen erot maahanmuuttajataustaisten lasten ja muiden lasten välillä, sekä esitti huolensa syrjinnän, ahdistelun ja koulukiusaamisen yleisyydestä Suomessa. Peruskoulun oppilaista joka neljännellä on tehostetun tai erityisen tuen tarve, ja tuen tarpeet näyttävät kasvavan. Nykyisen perusopetuslain mukaan oppilaalla on

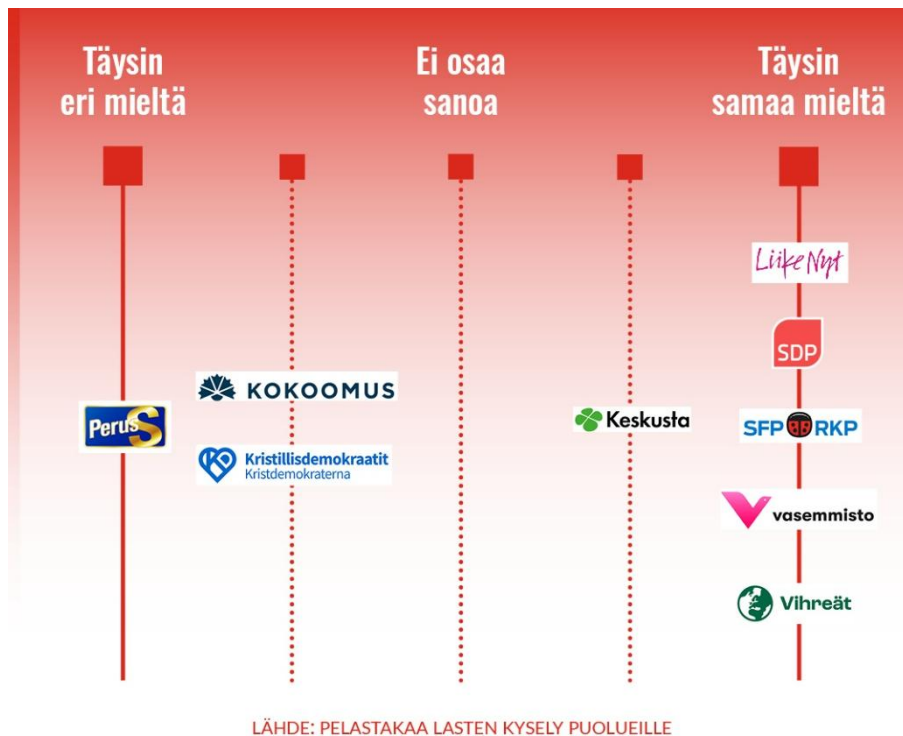
¹⁷ [Pelastakaa Lasten lausunto paperittomien terveydenhuollosta](#)

¹⁸ [YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset, huomautukset ja päätelmät Suomen valtiolle 2.6.2023 \(UM:n epävirallinen käännös\)](#)

oikeus saada oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja lasten valmiuksille perusopetuksessa, määritellään tuen tarpeita, annetaan erityistä tukea sitä tarvitseville ja edistetään lasten yhdenvertaisuutta.

Puolueiden vastaukset hajaantuvat sen suhteen, pitäisikö kuntien edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä. Hallituksen esityksen myötä yhdenvertaisuuslakia muutettiin vuonna 2024 siten, että vuodesta 2025 alkaen velvollisuus yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen koskee varhaiskasvatuksen järjestäjää ja palvelun tuottajaa, mutta ei enää varhaiskasvatuksen toimipaikkoja¹⁹. Pelastakaa Lapset vastusti viime vuonna lausunnossaan²⁰ hallituksen esitystä, sillä se oli ristiriidassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteiden kanssa, eikä yhdenvertaisuustyön heikentäminen varhaiskasvatuksessa ole lapsen edun mukaista. Yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja kielellisten, kulttuuristen ja uskonnollisten taustojen ymmärtäminen ja kunnioittaminen ovat varhaiskasvatuslakiinkin kirjattuja tavoitteita. Yksiköiden yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisen veloitteen poisto on omiaan heikentämään varhaiskasvatuksen laatua ja kunnissa varhaiskasvatusyksiköissä vasta aloitettua tarpeelliseksi koettua yhdenvertaisuustyötä.

9. Kuntien on edellytettävä yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä.

Kuvaa on päivitetty virheen vuoksi 9.4.2025.

¹⁹ [Koulutus ja varhaiskasvatus | Yhdenvertaisuusvaltuutettu](#)

²⁰ [Pelastakaa Lasten lausunto yhdenvertaisuuslain muuttamisesta](#)

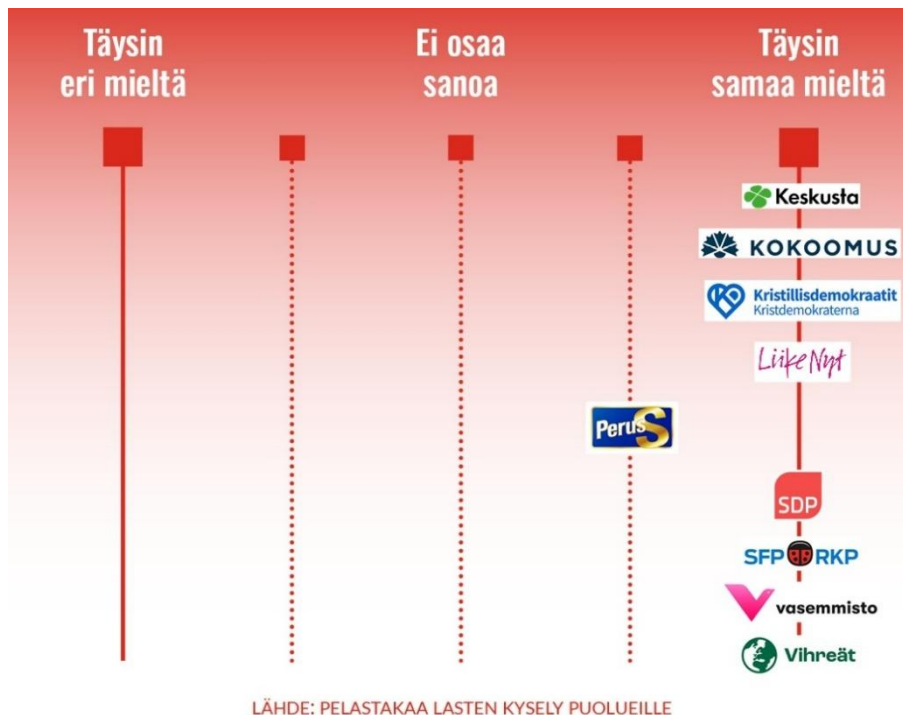
Lapsille on tarjottava harrastusmahdollisuuksia, jotka eivät kuormita perheen toimeentuloa

Kesäkuussa 2023 YK:n lapsen oikeuksien komitea muistutti²¹, että Suomessa on huolehdittava yleiskommentin nro 17 (2013) mukaisesta lapsen oikeudesta lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin, virkistystoimintaan, kulttuurielämään ja taiteisiin.

Omaehtoinen harrastaminen, liikunta- ja urheilumahdollisuudet, kirjastopalvelut ja julkinen liikenne ovat ikäryhmästä riippumatta nuorten laajimmin käyttämiä palveluita. Harrastamisen Suomen mallia kehittämällä ja toteuttamalla on Suomessa pystytty viime hallituskausien aikana tarjoamaan lapsille mielekkäitä ja maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.

Kyselyymme vastanneet puolueet olivat kaikki samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen, joka ei kuormita perheen taloutta ja toimeentuloa.

10. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen, joka ei kuormita perheen taloutta ja toimeentuloa.

²¹ [YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset, huomautukset ja päätelmät Suomen valtiolle 2.6.2023 \(UM:n epävirallinen käännös\)](#)

Lasten turvallisuus taattava – Puolueet huomioisivat lapset pelastustoimen valmiussuunnitelmissa, ilmastosuunnitelmista erimielisyyksiä

Ilmastomuutoksella on käänteentekeviä vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Ilmastomuutoksen eteneminen heikentää lasten ja nuorten tulevaisuudenuskoa ja koettelee mielenterveyttä. Luonnonoloihin liittyvät poikkeus- ja häiriötilanteet saattavat lisääntyä ilmastomuutoksen myötä. Häiriötilanteilla on poikkeuksetta suuria vaikutuksia lapsiin, jotka tutkitusti kärsivät niistä eri tavoin kuin aikuiset. Kriiseihin varautuminen on kuntien ja hyvinvointialueiden vastuulla.

Seuraava kuntien valtuustokausi on kriittinen Suomen Agenda 2030²² kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteet koskevat myös kuntia ja hyvinvointialueita. Kestävää kehitystä edistetään turvaamalla myös lasten ja nuorten koulutus, hoiva, terveys, turvallisuus ja yhdenvertaisuus.

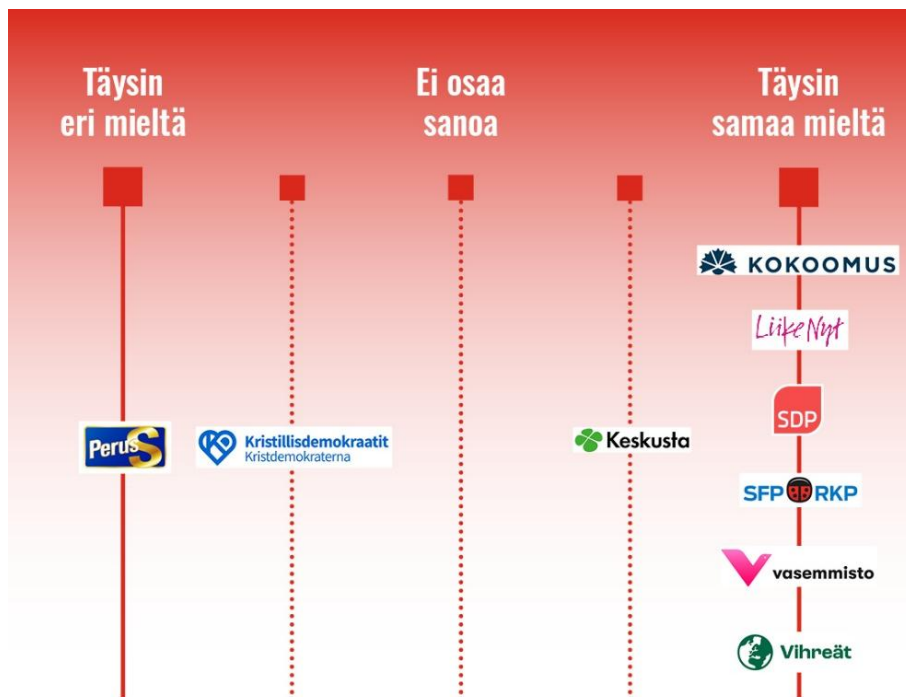
Panemme tyytyväisinä merkille, että kaikki puolueet ovat yksimielisiä siitä, että pelastustoimen valmiussuunnitelmissa tulee olla lapsia koskevat ohjeet. Oikea-aikaisella tuella voidaan merkittävästi lievittää häiriötilanteiden vaikutuksia lapsiin. Konkreettisia ohjeita tarvitaan lasten ja perheiden kohtaamiseen, huomioimiseen ja esimerkiksi psykososiaalisen tuen järjestämiseen.

Erimielisyyksiä puolueiden välillä on kuitenkin siitä, tuleeko kuntien tehdä ilmastosuunnitelmat ja toteuttaa niitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Kuntien velvoite ilmastosuunnitelmien tekoon on poistettu ilmastolaista istuvan hallituksen toimesta, eikä uusia määrärahoja niiden valmisteluun ole myönnetty vuodesta 2024 alkaen²³. Hallituspuolueista kokoomus ja RKP odottavat kyselymme mukaan tästä huolimatta kunnilta ilmastosuunnitelmia, joita toteutetaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Myös vihreät, SDP, vasemmistoliitto ja liike nyt kannattavat ilmastosuunnitelmia täysin ja keskusta on väitteestä jokseenkin samaa mieltä. Ilmastosuunnitelmavelvoitetta vastustavat kristillisdemokraatit mainitsevat perustelussaan, että mahdollisessa ilmastosuunnitelman laadinnassa on hyvä kuulla lasten ja nuorten näkökulmia. Ilmastosuunnitelmia vastustavat perussuomalaisetkin suosittelevat perustelussaan kuntia huomioimaan ympäristönäkökulmia arjessaan ja työnsä suunnittelussa.

²² [Agenda 2030 \(Ulkoministeriön verkkosivut\)](#)

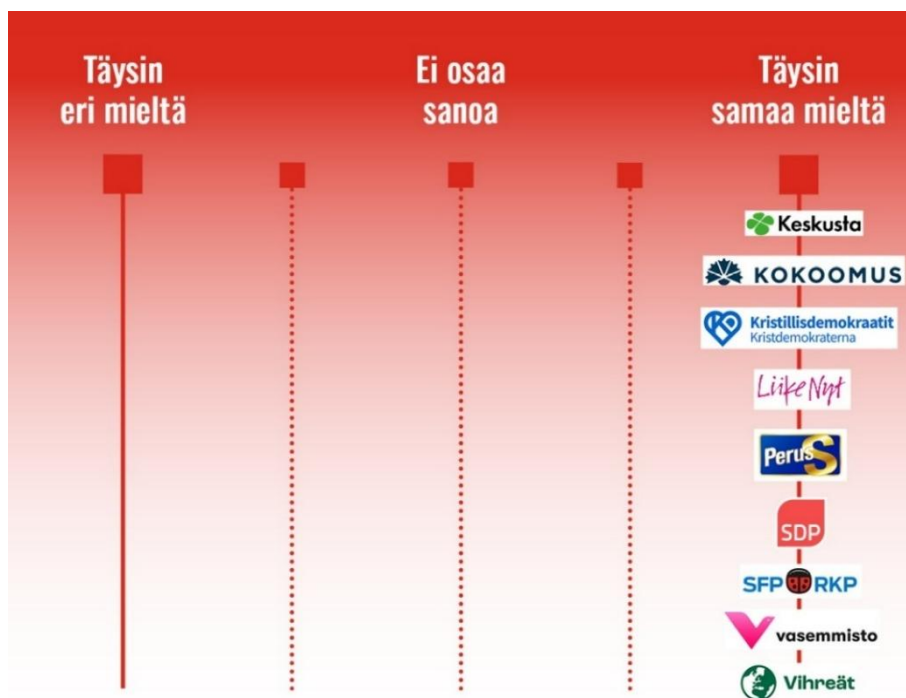
²³ [Kuntien ilmastosuunnitelmat - Ympäristöministeriö](#)

11. Kuntien tulee tehdä ilmastosuunnitelma ja toteuttaa sitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

LÄHDE: PELASTAKAA LASTEN KYSELY PUOLUEILLE

12. Pelastustoimen valmiussuunnitelmissa tulee olla lapsia koskevat ohjeet häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisessa ja niistä viestimisessä.

LÄHDE: PELASTAKAA LASTEN KYSELY PUOLUEILLE

Jätkisanat

Lasten ja perheiden hyvä elämä ja toimivat arjen palvelut rakennetaan kunnissa ja hyvinvointialueilla. Siksi tulevat vaalit ovat lasten kannalta erityisen tärkeitä. Kyselyyn vastanneet puolueet ovat monissa kysymyksissä yksimielisiä lasten hyvinvoinnin ja tulevaisuuden kannalta keskeisistä kysymyksistä. Myös perusteluissaan puolueet korostivat lasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaamista kunnissa. Pelastakaa Lapset seuraa, siirtyvätkö puolueiden lasten ja lapsiperheiden parempaan tulevaisuuteen tähtäävät kannat sanoista teoiksi kunnissa ja hyvinvointialueilla tulevalla vaalikaudella.

PUOLUEIDEN PERUSTELUT

Keskusta

Perustelu väitteeseen 1: Puolueemme sitoutuu tekemään kunnissa budjettipäätöksiä ja toimenpiteitä, jotka johtavat köyhyydessä ja eriarvoisuudessa elävien lasten määrän laskuun.

Lapsiperheköyhyyden vähentäminen on lähivuosien tärkeimpiä tehtäviä. Köyhyydellä on tutkimuksissakin todettu olevan pitkäkestoisia vaikutuksia lasten ja nuorten elämään. Riittävästä perheiden perusturvasta on huolehdittava ja lapsiperheköyhyyttä vähennettävä. Lapsiperheköyhyydessä on kyse myös palveluista. Keskusta puolustaa kaikille saavutettavia palveluita, kohtaamista ja vanhemmuuden tukemista.

Keskusta luottaa paikallisiin politiikan tekijöihin. Puolueena emme voi asettaa yksityiskohtaisia sitoumuksia kuntien budjetteihin ja muihin päätöksiin liittyen. Orpon-Purran hallituksen monet päätökset ovat johtaneet monen vanhemman työttömyyteen, tehneet osa-aikaisesta työstä kannattamatonta, leikanneet lapsiperheiden sosiaaliturvaa ja palveluita. Tämän vuoksi lapsiperheköyhyys on pahentunut tutkimusten mukaan jokaisessa maakunnassa. Keskusta on tarjonnut hallitukselle tuloksetta vaihtoehtoja, joissa lapsia olisi voitu suojella. Pidämme kehitystä vahingollisena ja teemme kaikkemme suunnan korjaamiseksi.

Perustelu väitteeseen 2: Hyvinvointialueen tulee tarjota moniammatillista lapsiperheiden kotipalvelua, jotta perheiden hyvinvointia ja jaksamista tuetaan ennakoivasti ja pitkäkestoisesti.

Keskusta haluaa taata jokaisen alle kouluikäisen lapsen perheelle oikeuden lastenhoitoa tukevaan kotipalveluun kolmeksi tunniksi kuukaudessa. Niille perheille, joiden tukiverkot ovat ohuemmat, on annettava lupaus tuesta arkisten askareiden tekemiseen.

Perustelu väitteeseen 3: Hyvinvointialueilla on oltava riittävästi pätevää henkilökuntaa, jotta lastensuojelu toteutuu ammattimaisesti lapsen etu turvaten.

Lastensuojelun henkilöstön pätevyys on erittäin tärkeää.

Haluamme panostaa henkilöstön työhyvinvointiin ja kollegiaaliseen tukeen mm. omatiimi-mallilla.

Lisäksi on parannettava perheiden, lasten ja nuorten varhaista tukea sekä apua peruspalveluissa ja viranomaisyhteistyössä. Tiedon on kuljettava viranomaisten välillä. Tämä edellyttää lainsäädännöllisiä uudistuksia.

Lapsiperheiden kotipalvelu on nostettava takaisin perheiden tueksi, kun vaikeudet iskevät.

Ennaltaehkäisevä toiminta on taattava läpi koko elämänkaaren.

Perustelu väitteeseen 4: Hyvinvointialueiden tulee tarjota lastensuojelun jälkihuollon palveluita 25 ikävuoteen asti.

Keskustalle on tärkeää turvallisen ja tuetun lapsuuden sekä nuoruuden lisäksi se, että nuorella on hyvät eväät itsenäiseen elämään ja toimeentuloon. Tähän liittyy kiinteästi opiskelu, ammattiin valmistuminen ja ensimmäisen työpaikan saanti. Nuorta tulee tukea myös näissä elämän nivelvaiheissa. Keskusta oli nostamassa lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa 25-vuoteen, mutta saatuaan valiokunnan kuulemisessa lisätietoja uudistuksen seurauksista lastensuojelun laadun ja varmuuden osalta, olimme valmiit kohdentamaan nuo lisäresurssit uudelleen. Lastensuojelussa on tärkeä voida varmistaa mahdollisimman pysyvät suhteet turvallisiin aikuisiin sekä nuoren tarvitsema jälkihuolto yksilöllisesti.

Perustelu väitteeseen 5: Lapsille on tarjottava luottamuksellisia ja lapsiystävällisiä ilmoituskanavia silloin, kun he kohtaavat väkivaltaa, häirintää ja rasismia arjen ympäristöissään, kuten kouluissa, harrastuksissa ja vapaa-ajan palveluissa.

Jokaisella lapsella on oikeus kasvaa turvassa. Keskustan periaateohjelmassa todetaan: Syrjinnälle, rasismille, vihapuheelle ja kiusaamiselle emme anna mitään sijaa. Erityisen tärkeää tämä on lasten ja nuorten kohdalla. Kaikki toimivat keinot väkivallan ja epäasiallisen kohtelun kitkemiseksi on syytä ottaa käyttöön. Esimerkiksi digitalisaatio tarjoaa tähän uusia mahdollisuuksia.

Perustelu väitteeseen 6: Kuntien on tarjottava lapsille kriittisen lukutaidon ja digiturvataitojen kasvatusta, jotta jokainen lapsi toimisi vastuullisesti ja turvallisesti verkossa.

Sosiaalinen media on ottanut niskalenkin liian monen ihmisen arjessa ja ajankäytössä. Tämän ilmiön negatiiviset seuraukset ovat alkaneet näkyä selvästi etenkin lasten ja nuorten kohdalla. Nykyisessä viestintäympäristössä vastuullista ja turvallista nettitoimintaa ei voi yksilötasollakaan liikaa korostaa. Etenkin on kiinnitettävä huomiota siihen, että lapset ja nuoret oppisivat erottamaan netissä leviävät väärät tiedot ja valeuutiset luotettavasta tiedosta ja tiedonvälityksestä.

Perustelu väitteeseen 7: Kuntien ja hyvinvointialueiden on otettava lapset ja nuoret, myös vaikeimmassa asemassa olevat*, mukaan arvioimaan ja kehittämään heidän elämänsä vaikuttavia palveluja. *kuten vammaiset, romanit, saamelaiset, maahanmuuttajataustaiset, väkivaltaa kokevat tai todistavat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvat

Tärkeää on kuntien ja hyvinvointialueiden toimintakulttuurin uudistaminen, kuten avoin tiedonkulku ja päätöksenteon avaaminen jo asioiden valmisteluvaiheesta lähtien, omaehtoisen vaikuttamisen edistäminen, lasten kuuleminen ja uusien teknisten alustojen hyödyntäminen. Keskusta kannattaa kuntien lakisääteisten vaikuttamistoimielinten, nuorisovaltuustojen sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen vaikutusmahdollisuuksien vahvistamista. Jokaisella hyvinvointialueella tulee olla alueellinen nuorisovaltuusto.

Perustelu väitteeseen 8: Hyvinvointialueiden on taattava paperittomille lapsille ja lapsiperheille pääsy välttämättömiin terveyspalveluihin.

Raskaana oleville ja lapsille tulee turvata terveydenhoito sekä lisäksi kaikille on taattava välttämätön kiireellinen hoito.

Perustelu väitteeseen 9: Kuntien on edellytettävä yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä.

Kunnilla tulee olla selkeä tahtotila yhdenvertaisuuden edistämiseen. Erilaiset suunnitelmat eivät tuo itsessään ratkaisuja esimerkiksi kiusaamiseen tai kotoutumiseen. Yhteiskunnalliseen eriytymiskehitykseen voidaan vaikuttaa ennen kaikkea lainsäädännöllä ja poliittisin päätöksin. Usein ne ovat myös resurssikysymyksiä. Tutkimusten mukaan esim. oppimisen haasteet pystytään tunnistamaan jo varhaislapsuudessa ja tukea pitää lisätä erityisesti elämän nivelvaiheisiin. Yhdenvertaisuussuunnitelmien tulisi ohjata paikallista poliittista päätöksentekoa vahvemmin, ei vain suositustasolla.

Perustelu väitteeseen 10: Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen, joka ei kuormita perheen taloutta ja toimeentuloa.

Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastamiseen ei saa olla kiinni asuinpaikasta tai perheen varallisuudesta. Yhtenä onnistumisena ja hyvänä esimerkkinä voidaan pitää keskustan aloitteesta Suomeen luotua Harrastamisen Suomen mallia, josta haluamme edelleen pitää kiinni ja kehittää sitä. Mallissa mahdollistetaan jokaiselle nuorelle ja lapselle vähintään yksi maksuton ja mieleinen harrastus.

Järjestöillä ja kunnilla on merkittävä rooli lasten ja nuorten harrastuksissa. Järjestöille pitää taata riittävät toimintaedellytykset myös jatkossa. Kuntien rooli toimivien ja kohtuuhintaisten harrastustilojen tarjoamisessa on keskeinen.

Perustelu väitteeseen 11: Kuntien tulee tehdä ilmastosuunnitelma ja toteuttaa sitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Hyvään elämään omassa kotikunnassa kuuluu myös ekologinen kestävyys. Resurssiviisaat kunnat edistävät toiminnassaan luonnonvarojen viisasta käyttöä ja ottavat huomioon ympäristön ja ilmaston vaatimukset. Ilmastosuunnitelma on kunnille yksi hyvä keino tämän toteuttamiseen. Orpon-Purran hallituksen tulisi palauttaa kunnille avustukset ilmastosuunnitelmien laatimiseen. Lapset ja nuoret on hyvä osallistaa heidän ikäänsä ja kehitysvaiheettaan sopivilla tavoilla tähän tärkeään tulevaisuustyöhön.

Perustelut väitteeseen 12: Pelastustoimen valmiussuunnitelmissa tulee olla lapsia koskevat ohjeet häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisessa ja niistä viestimisessä.

Poikkeus- ja kriisitilanteet koskevat kaikkia, mutta erityisen suuri merkitys niillä on lasten ja nuorten kehitykselle ja tulevaisuususkolle. Varautumisessa on tärkeää huomioida lapset ja nuoret sekä viestiä heille ikätasonsa mukaisesti. Tämä edellyttää kotien, varhaiskasvatuksen, koulun, nuorisotyön, oppilashuollon, pelastustoimen ja eri yhteisöjen välistä yhteistyötä.

Kokoomus

Perustelu väitteeseen 2: Hyvinvointialueen tulee tarjota moniammatillista lapsiperheiden kotipalvelua, jotta perheiden hyvinvointia ja jaksamista tuetaan ennakoivasti ja pitkäkestoisesti.

Kotipalvelu on tärkeä palvelu silloin kun perheessä on kuormittava tilanne ja apua tarvitaan. Kotipalvelua tuleekin tarjota perheen elämäntilanteen vaatiessa. Kotipalveluiden resurssit kannattaa kohdentaa tarpeeseen, jotta tukea riittää myös aidosti sitä tarvitseville.

Perustelu väitteeseen 8: Hyvinvointialueiden on taattava paperittomille lapsille ja lapsiperheille pääsy välttämättömiin terveystalouksien palveluihin

Kokoomukselle tärkeää on varmistaa heikoimmassa asemassa olevien, eli lasten, raskaana olevien henkilöiden ja vammaisten henkilöiden palvelut. Jos huoltajan sairaus heikentää kykyä huolehtia lapsesta, niin on tärkeää, että huoltaja saa myös välttämättömiä terveystalouksien palveluja.

Perustelu väitteeseen 9: Kuntien on edellytettävä yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä.

Varhaiskasvatuksessa on olemassa paljon normeja ja suunnitelmia, jotka ovat tärkeitä, mutta jotka vievät aikaa ydintoiminnalta. Yksi normi, jota hallitus on esittänyt kevennettäväksi, on toimipaikkakohtainen

varhaiskasvatuksen toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämä ei tarkoita sitä, että yhdenvertaisuudesta luovuttaisiin tavoitteena. Päinvastoin, yhäkin varhaiskasvatuksessa täytyy toimia yhdenvertaisuuden eteen sekä arvioida toiminnan vaikutuksia. Tulevaisuudessa sitä ei vain tarvitse tehdä jäykän normin kautta.

Kristillisdemokraatit

Perustelu väitteeseen 9: Kuntien on edellytettävä yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä ja väitteeseen 11: Kuntien tulee tehdä ilmastosuunnitelma ja toteuttaa sitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisen varhaiskasvatuksen yksiköissä tulee tukea laadukasta opetusta ja lasten hyvinvointia, eikä vain lisätä alan ammattilaisten paperityötä, joka on pois hoitotyöstä. Tiukkojen säästöjen ja ohjeiden sijaan tulee pyrkiä hyvään päämäärään. Mahdollisessa ilmastosuunnitelman laadinnassa on hyvä kuulla lasten ja nuorten näkökulmia.

Perussuomalaiset

Perustelu väitteeseen 1. Puolueemme sitoutuu tekemään kunnissa budjettipäätöksiä ja toimenpiteitä, jotka johtavat köyhyyydessä ja eriarvoisuudessa elävien lasten määrän laskuun.

Politiikan tavoitteemme on köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen. Mikäli Suomi ylivelkaantuisi, siitä seuraisi mittavia leikkauksia hyvinvointiin ja sosiaaliturvaan sekä kuntien että valtion tasolla. Siksi on parempi korjata kurssi tässä ja nyt.

Perustelu väitteeseen 8: Hyvinvointialueiden on taattava paperittomille lapsille ja lapsiperheille pääsy välttämättömiin terveyspalveluihin.

Emme hyväksy, että samaan aikaan kun kaikessa säästetään, suomalaisten pitäisi maksaa myös laittomasti maassa olevien terveydenhoito.

Perustelu väitteeseen 10. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen, joka ei kuormita perheen taloutta ja toimeentuloa.

Lähtökohta on, että vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta ja harrastuksista. Pääsääntöisesti ne kuormittavat aina perheen taloutta ja toimeentuloa. Lapsiperheille suunnattujen etuuksien ja muun muassa lapsilisien on tarkoitus kattaa myös tämäläiset menot. Myös maksuttomia harrastuksia voi käyttää.

Perustelu väitteeseen 11: Kuntien tulee tehdä ilmastosuunnitelma ja toteuttaa sitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Tämä hallitus on poistamassa kunnilta veloitteen tehdä ilmastosuunnitelma. Jatkossa se on vapaaehtoinen. On toki suositeltavaa, että kunnat huomioivat arjessaan ja työnsä suunnittelussa myös ympäristönäkökulmia. Pakollinen muotoharjoitus ei ole ilmastoteko.

Sosiaalidemokraatit

SDP haluaa vahvistaa lapsen oikeuksia. Hyvinvoiva ja vauras Suomi rakentuu hyvälle ja yhdenvertaiselle lapsuudelle.

Perheiden hyvinvointiin vaikutetaan koko yhteiskunnassa. Perhepolitiikan pitää olla läpileikkaavasti läsnä kaikkialla. Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä perheitä tulee tukea moniammatillisesti elämän kaikissa vaiheissa. Perhepolitiikan punaisena lankana vahvistetaan ja parannetaan ehkäiseviä ja matalan kynnyksen perhepalveluita. Vastuullinen perhepolitiikka on inhimillisesti ja yhteiskunnan kannalta kannattava investointi.

Vihreät

Väite 1: Puolueemme sitoutuu tekemään kunnissa budjettipäätöksiä ja toimenpiteitä, jotka johtavat köyhyydessä ja eriarvoisuudessa elävien lasten määrän laskuun.

Hallitus syventää lapsiperheköyhyyttä tilanteessa, jossa yli 120 000 lasta elää Suomessa jo valmiiksi köyhyydessä. Tämä osoitus vastuuttomuudesta ja piittaamattomuudesta. Leikkaaminen lapsilta ja nuorilta ei tuo säästöjä, vaan luo inhimillistä hätää ja tulevaisuuteen kasautuvia kuluja. Vihreät tuomitsee jyrkästi hallituksen lapsiin ja nuoriin kohdistamat leikkaukset.

Jokaisesta kunnasta tulee tehdä lapsiystävällinen kunta. Kaikkea kunnan päätöksentekoa tulee tarkastella lapsen oikeuksien näkökulmasta ja päätöksiä tulee tehdä lasten oikeuksien toteuttamiseksi.

Lapsibudjetointi ja lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointi tulee ottaa osaksi kaikkea päätöksentekoa.

Väite 2: Hyvinvointialueen tulee tarjota moniammatillista lapsiperheiden kotipalvelua, jotta perheiden hyvinvointia ja jaksamista tuetaan ennakoivasti ja pitkäkestoisesti.

Hyvä ja turvallinen arki kuuluu jokaiselle lapselle, nuorelle ja perheelle. Lapsiperheiden palveluissa ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen vahvistamista on edelleen jatkettava. Aikuisten hyvinvointi on lasten

hyvinvointia ja oikea-aikainen palvelutarpeen arvio säästää resurssia, kun päästään kiinni kokonaistilanteen kartoittamiseen.

Väite 3: Hyvinvointialueilla on oltava riittävästi pätevää henkilökuntaa, jotta lastensuojelu toteutuu ammattimaisesti lapsen etu turvaten.

Jokainen lapsi ansaitsee turvaa, huolenpitoa ja oikea-aikaista apua. Lastensuojelu on elintärkeä palvelu, joka voi muuttaa lasten elämän suuntaa, mutta se toimii vain, jos siellä on tarpeeksi pätevää henkilökuntaa. Kun työntekijöitä on riittävästi, heillä on aikaa kuunnella lapsia, ymmärtää heidän tilanteensa ja tehdä päätöksiä, jotka aidosti turvaavat lapsen edun. Ilman riittäviä resursseja lastensuojelu kuormittuu, apu viivästyy ja lapset voivat jäädä vaille suojaa. Vihreät haluavat varmistaa, että hyvinvointialueilla on riittävästi koulutettuja ammattilaisia, jotta jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen ajoissa.

Väite 4: Hyvinvointialueiden tulee tarjota lastensuojelun jälkihuollon palveluita 25 ikävuoteen asti.

Jälkihuolto on ratkaisevan tärkeää nuorille, joiden lapsuutta ovat usein varjostaneet väkivalta, vanhempien päihdeongelmat ja lopulta nuoruusikäisenä laitostierre. Jälkihuollon ansiosta heidän elämässään on ollut aikuinen, ammattilainen, joka auttaa rakentamaan omaa elämää, edellytyksiä elämänhallinnalle, opintojen valmistumiselle ja työllistymiselle.

Väite 5: Lapsille on tarjottava luottamuksellisia ja lapsiystävällisiä ilmoituskanavia silloin, kun he kohtaavat väkivaltaa, häirintää ja rasismia arjen ympäristöissään, kuten kouluissa, harrastuksissa ja vapaa-ajan palveluissa.

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen arkeen, niin kouluissa, harrastuksissa kuin vapaa-ajallakin. Kaikki eivät aina uskalla kertoa aikuisille huolistaan, joten tarvitaan luottamuksellisia ja helposti saavutettavia ilmoituskanavia. Kun lapset voivat kertoa kokemistaan vääryyksistä turvallisesti, apua voidaan antaa ajoissa ja ongelmiin puuttua tehokkaasti. Lapsiystävälliset ilmoituskanavat vahvistavat lasten oikeuksia ja luovat yhteiskuntaa, jossa jokainen voi kasvaa turvassa ja arvostettuna.

Väite 6: Kuntien on tarjottava lapsille kriittisen lukutaidon ja digiturvataitojen kasvatusta, jotta jokainen lapsi toimisi vastuullisesti ja turvallisesti verkossa.

Internet ja some ovat iso osa lasten arkea, mutta ilman oikeita taitoja verkossa voi kohdata väärää tietoa, kiusaamista tai turvattomia tilanteita. Kriittinen lukutaito auttaa lapsia tunnistamaan luotettavaa tietoa ja ymmärtämään, miten sisältö vaikuttaa heihin. Digiturvataidot taas suojaavat lapsia häirinnältä ja verkkoriskeiltä. Kun kunnat tarjoavat näitä taitoja jo varhain, lapset voivat käyttää digimaailmaa turvallisesti, itsevarmasti ja vastuullisesti.

Väite 7: Kuntien ja hyvinvointialueiden on otettava lapset ja nuoret, myös vaikeimmassa asemassa olevat*, mukaan arvioimaan ja kehittämään heidän elämäänsä vaikuttavia palveluja. *kuten vammaiset, romanit, saamelaiset, maahanmuuttajataustaiset, väkivaltaa kokevat tai todistavat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvat

Lapsilla ja nuorilla on oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Palvelut toimivat parhaiten, kun ne suunnitellaan yhdessä niiden kanssa, joita ne koskevat. Erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten kokemukset ja tarpeet jäävät liian usein sivuun. Kun heidät otetaan mukaan palveluiden kehittämiseen, voidaan varmistaa, että apu ja tuki tavoittavat kaikki, riippumatta taustasta, terveydestä tai elämäntilanteesta. Tämä luo yhdenvertaisempaa ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa, jossa jokainen lapsi voi kasvaa turvassa ja omana itsenään.

Väite 8: Hyvinvointialueiden on taattava paperittomille lapsille ja lapsiperheille pääsy välttämättömiin terveyspalveluihin.

Vihreät puolustaa jokaisen oikeutta hoitoon. Hoitoon pääsyn rajoittaminen ei edistä inhimillisyyttä eikä pitkän aikavälin kestävää taloutta. On tärkeää, että päätöksenteossa huomioidaan asiantuntijoiden näkemykset ja varmistetaan, että perustuslakiin sisältyvät oikeudet elämään, välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin terveydenhuollon palveluihin toteutuvat. Inhimillinen ja tehokas terveydenhuolto edellyttää, että kaikille Suomessa oleskeleville taataan riittävä hoito ilman tarpeettomia rajoituksia.

Väite 9: Kuntien on edellytettävä yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varhaiskasvatuksen yksiköissä.

Lapsilla on oikeus kasvaa ympäristössä, jossa häntä kohdellaan yhdenvertaisesti ja jossa ketään ei syrjitä. Varhaiskasvatuksessa luodaan perustaa lasten arvoille, itsetunnolle ja suhtautumiselle muihin ihmisiin. Yhdenvertaisuussuunnitelmat auttavat varhaiskasvatuksen yksiköitä tunnistamaan ja poistamaan syrjiviä rakenteita sekä edistämään tasa-arvoa käytännössä. Ne varmistavat, että moninaisuus huomioidaan ja että jokainen lapsi saa olla oma itsensä turvallisesti. Suunnitelmien avulla voidaan myös kouluttaa henkilökuntaa, jotta he osaavat edistää yhdenvertaisuutta ja puuttua mahdolliseen syrjintään.

Väite 10: Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen, joka ei kuormita perheen taloutta ja toimeentuloa.

Jokaisella lapsella on oikeus harrastaa riippumatta perheen varallisuudesta. Harrastukset tukevat lasten hyvinvointia, auttavat löytämään kavereita ja tarjoavat iloa sekä onnistumisen kokemuksia. Monelle lapselle harrastus voi olla myös tärkeä tapa käsitellä stressiä ja oppia uusia taitoja. Jos harrastaminen on liian kallista, osa lapsista jää ulkopuolelle. Siksi on tärkeää, että kunnat takaavat kaikille lapsille mahdollisuuden ainakin yhteen maksuttomaan tai edulliseen harrastukseen, jotta jokainen saa kehittää itseään ja löytää oman juttunsa.

Väite 11: Kuntien tulee tehdä ilmastosuunnitelma ja toteuttaa sitä yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Ilmastonmuutos vaikuttaa erityisesti lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Siksi on tärkeää, että he pääsevät mukaan suunnittelemaan ratkaisuja ja tekemään ilmastotekoja omissa kunnissaan. Kun lapset ja nuoret osallistuvat ilmastosuunnitelmien laatimiseen, he oppivat vaikuttamaan ja saavat ääntään kuuluviin. Samalla kunnissa voidaan tehdä päätöksiä, jotka tukevat kestävää tulevaisuutta, esim. joukkoliikenteen parantaminen, viheralueiden lisääminen ja päästöjen vähentäminen.

Väite 12: Pelastustoimen valmiussuunnitelmissa tulee olla lapsia koskevat ohjeet häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisessa ja niistä viestimisessä.

Lapset ovat erityisen haavoittuvia kriiseissä, joten pelastustoimen on varauduttava heidän tarpeisiinsa jo etukäteen. Selkeät ja lapsiystävälliset ohjeet varmistavat, että lapset saavat oikeaa tietoa ja tuntevat olonsa turvatuksi myös hätätilanteissa. Kun suunnitelmissa huomioidaan lasten erityistarpeet ja viestintä tehdään heidän ymmärtämällään tavalla, varautuminen on tehokkaampaa ja koko yhteisö pysyy paremmin turvassa.

Vasemmistoliitto

Vastauksemme perustuvat ennen kaikkea vasemmistoliiton alue- ja kuntavaaliohjelmaan, missä kerromme laajemmin tavoitteistamme ja vaatimuksistamme lasten oikeuksien takaamiseksi ja perheiden tukemiseksi.

Lapsiperheitä täytyy tukea pitkäjänteisesti ja monialaisesti. Alueiden pitää panostaa ongelmien syvenemisen ennaltaehkäisyyn, eli neuvolaan, perheiden varhaiseen tukeen, aikuissosiaalityöhön, päihde- ja mielenterveyspalveluihin ja lähisuhdeväkivallan sekä kiusaamisen ehkäisemiseen.

Neuvolatoiminnan on oltava lähipalvelu ja toiminnassa täytyy olla resursseja myös kotikäynteihin jo ennen lapsen syntymää. Neuvolatoiminnassa tulee huomioida koko perhe ja syntyvän lapsen lähiyhteisö. Kotipalvelu ja muu käytännönläheinen arjen apu ehkäisevät vanhempien uupumusta. Näitä palveluita on oltava tarjolla maksuttomasti kaikille niitä tarvitseville. Maksuttomat ja oikea-aikaiset palvelut sekä ennaltaehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki ovat keskeisiä työkaluja lapsiperheköyhyyden vähentämisessä.

Yhteistyön hyvinvointialueiden ja kuntien palveluiden välillä on oltava saumatonta. Lasten ja nuorten palveluita, kuten oppilas- ja opiskelijahuoltoa, pitää tarjota lasten ja nuorten arkiympäristössä, eli päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa.

Lastensuojelun on pystyttävä turvaamaan lasten oikeudet. Jotta asiakasturvallisuus voidaan taata, tulee lastensuojelun sosiaalityöntekijällä olla vastuullaan korkeintaan 25 lasta. Lastensuojelun avohuollossa on

varmistettava riittävät resurssit, jotta tukitoimet voidaan tarjota lapsen edun ja tarpeiden mukaisesti. Perhehoitajien tukea on vahvistettava ja ehkäistävä tarpeettomia sijaishuoltopaikan muutoksia. Lastenvalvojille pääsy on monin paikoin pahasti ruuhkautunut. Tämä vaikuttaa lasten asemaan esimerkiksi siten, ettei eron jälkeisiä tapaamis- ja elatussopimuksia päästä tekemään. Lastenvalvojien jonot tulee purkaa ja varmistetaan, että lastenvalvojalla on riittävästi osaamista perheiden moninaisuudesta ja lasten vuoroasumisesta.

Lapsen vuoroasuminen on huomioitava molempien kotitalouksien kohdalla koko palvelujärjestelmässä, kuten asumistuessa, vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuksissa sekä oikeudessa kiireettömiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja lastensuojelun avohuollon palveluihin. Yksinhuoltajat tarvitsevat tukea esimerkiksi koulujen loma-aikoina, joiden pituus tuottaa monille suuria haasteita. Huolehditaan yksinhuoltajien jaksamisesta siten, että kehitetään palvelumuotoja kuntien perhetyöhön ja lastensuojeluun ja helpotetaan kotiavun saamista.

Hyvinvointialueiden on lisättävä omia lastensuojeluyksiköitä ja ammatillisia perhekoteja. Kehitystyössä pitää huomioida niiden lasten ja nuorten näkökulma, jotka vaarantavat vakavasti henkeään, kehitystään tai terveyttään ja ovat vaaraksi joko itselleen tai ympäristölle. Erityisen huolenpidon tarve on kasvanut, mikä vaatii lastensuojelun laitososaamisen sekä lasten- ja nuortenpsykiatrian välistä yhteistyötä. Valtion koulukodit pitää kytkeä osaksi sen hyvinvointialueen palveluita, joissa ne sijaitsevat. Voitontavoittelu lastensuojelulasten sijaishuoltopalveluissa on lopetettava.

Lasten ja nuorten tilanteet ovat entistä haasteellisempia ja hoidon sekä kasvatuksen varmistamiseksi vaaditaan monialaista työtettä sekä tiivistä yhteistyötä esimerkiksi lasten ja nuorisopsykiatrian kanssa. Vakavasti psyykkisesti oireilevien lasten tulee saada riittävät ja heidän tarpeitaan vastaavat terveydenhuollon palvelut ja näiden palveluiden puuttumista ei voida paikata lastensuojelussa.